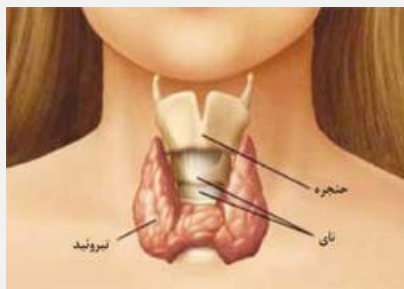

دانشتني ها در باره «گواتر»

گواتر به معنای بزرگی غده تیروئید است. در برخی موارد همزمان با بزرگ شدن اندازه غده، تیروئید دچار کم کاری و پرکاری می شود و البته در بسیاری موارد این غده با وجود بزرگ شدن اندازه، هیچ گونه اختلال عملکرد ندارد.

جام جم آنلاین: گواتر به معنای بزرگی غده تیروئید است. در برخی موارد همزمان با بزرگ شدن اندازه غده، تیروئید دچار کم کاری و پرکاری می شود و البته در بسیاری موارد این غده با وجود بزرگ شدن اندازه، هیچ گونه اختلال عملکرد ندارد. غده تیروئید در جلوی گردن قرار گرفته و براحتی قابل دید است. وقتی چیزی را قورت می دهیم، همراه با حنجره، غده تیروئید هم بالا و پایین می رود و به این ترتیب، می توان آن را مشاهده کرد.

وقتی غده تیروئید بیش از حد بزرگ می شود، به نوعی جلوی گردن برجسته می شود و ممکن است توجه اطرافیان را جلب کند.

اولین و مهم ترین نکته در مورد گواتر این است که نباید با مشاهده آن مضطرب شد، زیرا عموماً خطر چندانی فرد را تهدید نمی کند.

با 2 نوع کار تشخیصی می توان بررسی گواتر را انجام داد. اول آزمایش خون و اندازه گیری هورمون های تیروئید در خون است که کم کاری، پرکاری یا نرمال بودن کار تیروئید را مشخص می کند.

در بیشتر مواردی که گواتر همراه با پرکاری تیروئید است، فرد دچار بیماری گریوز است. این بیماری که از انواع بیماری های خود ایمنی است که به دلیل اثر آنتی بادی های تحریک شده روی غده تیروئید ایجاد می شود.

بجز بیماری گریوز، یکی از مهم ترین دلایل گواتر کمبود ید است. در بسیاری از نقاط ایران که دور از دریا هستند به دلیل کمبود ید در خاک، غذاهای گیاهی و حیوانی دارای ید کافی نیستند و به این ترتیب، کمبود شدید ید ایجاد می شود، در این شرایط غده تیروئید بزرگ می شود تا بتواند مقادیر کم ید موجود در غذا را جذب کند. در این حال گاهی غده به حد بسیار شدیدی بزرگ می شود و می تواند حتی در تنفس فرد اختلال ایجاد کند.

در سال های اخیر با اضافه شدن ید به نمک خوراکی، مشکل کمبود ید در بسیاری از مناطق ایران رفع شده است. با وجود این، اکنون نوع دیگری از گواتر که بر اثر حمله سیستم ایمنی به غده تیروئید و پر شدن این غده از سلول های سفید خون رخ می دهد یعنی بیماری هاشیموتو شیوع پیدا کرده است.

این بیماری در مناطق غنی از ید مثل کشور ژاپن که غذاهای دریایی به وفور مصرف می شود، شیوع بیشتری دارد. در این بیماری به دلایل نامعلومی سلول های سیستم ایمنی با حمله به غده تیروئید، باعث کم کاری تیروئید و بزرگی آن می شود.

این بیماری در مراحل اولیه ممکن است تنها ایجاد گواتر کند و هورمون های تیروئید در حد طبیعی باشد، ولی در نهایت موجب کم کاری تیروئید می شود.

راه دوم بررسی تیروئید، سونوگرافی است. از آنجا که در برخی موارد گواتر ساده نیست (یعنی بافت تیروئید به صورت یکنواخت افزایش نیافته و تیروئید را بزرگ نکرده است)، غده تیروئید دارای گره های ریز و درشت است.

بعد از معاینه دقیق پزشک، سونوگرافی می تواند اندازه و مشخصات گره ها را بررسی کرده و به پزشک معالج برای درمان کمک کند. گواتر ساده یعنی بزرگی یکنواخت تیروئید بدون تغییر هورمون ها می تواند درمان نشود.

اگر فرد از بزرگی تیروئید ناراحت باشد، می توان با دادن لووتیروکسین که همان هورمون تیروئید است، از بزرگی بیشتر تیروئید جلوگیری کرد یا حتی باعث کوچک تر شدن آن شد.

دکتر رضا کریمی - متخصص بیماری های داخلی